

TARTU LINNAVOLIKOGU

OTSUS

Tartu

01.09.2022 nr LVK-O-0069

Projektis "Elurikkuse rohering (Introducing adaptive community-based biodiversity management in urban areas for improved connectivity and ecosystem health—urbanLIFEcircles)" osalemise heakskiitmine

Võttes aluseks Tartu linnavara eeskirja § 9 lg 2, Tartu Linnavolikogu

o t s u s t a b:

1. Kiita heaks Tartu linna osalemine LIFE programmist rahastatavas projektis "Elurikkuse rohering".
2. Projektis on Tartu linna kogu eelarve 3 701 400 eurot, Tartu linna omafinantseeringu suurus on 1 480 560 eurot.
3. Sihtfinantseerida projektipartnerite omaosaluse katmist kogumahus kuni 480 430 eurot järgmiselt:
 - 3.1. Tartu Ülikool - 319 642 eurot;
 - 3.2. Tallinna Tehnikaülikool - 75 540 eurot;
 - 3.3. MTÜ Kino - 37 484 eurot;
 - 3.4. Rohetiiger - 47 764 eurot.
3. Otsus jõustub 15. septembril 2022. a.

Esimees

Esitab: **linnavalitsus, 01.09.2022 istungi protokoll nr 64**

Ettekandja: **Gea Kangilaski**

Õiend

Tartu Linnavolikogu Otsuse "Projektis "Elurikkuse rohering (Introducing adaptive community-based biodiversity management in urban areas for improved connectivity and ecosystem health—urbanLIFEcircles)" osalemise heakskiitmine" juurde

Projekti nimi

Elurikkuse Rohering (Introducing adaptive community-based biodiversity management in urban areas for improved connectivity and ecosystem health—urbanLIFEcircles).

Lühikokkuvõte

Linnastumine on kõikjal maailmas kiirenev protsess ja üks peamisi elupaikade killustumise ja kao põhjuseid. Linnastumise tõttu on suured looduslike elupaikade alad muudetud elurikkusele sobimatuks, ahelreaktsioonina halvendab elurikkuse kadu elukeskkonna kvaliteeti laiemalt.

Eelnev kehtib ka Tartu linna kohta. Hiljuti koostatud hinnangu põhjal (Tartu Ülikooli Rohemeetri tööriist) on üle poole Tartu linna pindalast hetkel looduslike liikide elupaikadena sobimatu. Ehitatud keskkond ja taristu objektid põhjustavad väheste säilinud rohealade killustumist, selle tagajärjeks on geneetiliselt vaesunud liigipopulatsioonid, vähenenud vastupanuvõimega kooslused ja oluliste ökosüsteemiteenuste (tolmeldamine, ekstreemsadude vastupanuvõime jms) kadu linnas.

Tartu linna pindala on 159 km², millest rohealad moodustavad täna ligikaudu 25%. Tartus on erineva esinduslikkusega haljasalad, looduskaitsealused rohealad linnaservades, kuid puuduvad ühendused (rohekoridorid) elupaikade vahel ja haljastu suhteliselt intensiivne hooldusrežiim ei toeta elurikkust. „Kureeritud elurikkuse“ projekti ja kultuuripealinna programmi algatused on äärmiselt tänuväärsed, kuid jäävad liiga piiratud territooriumitele ja pole ülelinnalise mõjuga. Et pidurdada elurikkuse kadu linnas, on vaja luua elurikkust toetavad maastikud ning hästitõttav rohevõrgustik.

Tartu linna arengu kavandamisel on elurikkuse probleemistikku juba täna kõrgel tasemel teadvustatud. Tartu linna üldplaneering 2040+ toob välja vajaduse parandada linnas rohe- ja sinivõrgustikku ja tõstetakse eraldiseisva teemana välja elurikkuse suurendamise vajaduse. Ka linna arengukava 2018-2025 rõhutab rohevõrgustiku ja elurikkuse teemade süstemaatilise käsitlemise vajadust.

Selleks et üldplaneeringus ja arengukavas võetud sihte täita, esitati **koostöös Aarhusi ja Riia linnaga** Euroopa Komisjonile rahastustaotlus „urbanLIFEcircles“. Esitatud projektile saabus 2022. aasta juunis positiivne rahastusotsus.

urbanLIFEcircles projekti eesmärk ja alleesmärgid

Projekti eesmärk on **parandada otseselt Tartu elurikkuse seisundit**, luues „Tartu roheringi“ - pideva elurikkust toetavate rohealade võrgustiku, mis ühendab olemasolevad rohealad ja moodustab vajadusel uued rohekoridorid. Selle eesmärgi saavutamiseks **mitmekesisistatakse avalike haljasalade liigilist mitmekesisust, parandatakse rohealade ligipääsetavust ja külastajasõbralikkust ja parandatakse linnaliste elupaikade ökoloogilist kvaliteeti** laiemalt [Vastab üldplaneeringu pt 11 kavandatule ja Arengukava pt 3.3 tegevustele 5, 18, 58].

Eelneva saavutamiseks on vaja täiendavalt:

- Luua **jätkusuutlik koostöömudel**, mis hõlmab linnakodanikke, teadusasutusi ja avaliku sektori osapooli ja mittetulundussektorit linna Roheringi ning teiste elurikkust toetavate alade rajamise ja hoidmise ning julgustab linnaelanikke rohealadid õigesti hooldama ning elurikkust monitoorima. [Vastab arengukava pt 3.3 tegevustele 2, 10, 11]

- Toetada **turupõhiste teenuste** väljaarendamist, mis võimaldavad maaomanikel oma maid elurikkust toetavalt hooldada. [Vastab arengukava pt 3.3 tegevustele 12, 23, 40]
- Töötada välja linna rohealade hooldamise „parima praktika“ kava, haljasalade **hoolduspõhimõtted ja digitööriistad** linnavalitsuse rutiinsete otsuste tegemiseks.

Tegevused

1. Linna haljasalade liigilise mitmekesisuse parandamine ja rohekoridoride toimimise parandamine.
2. Roheringi külastusinfrastruktuuri loomine.
3. Andmepõhise otsustamise parandamine elurikkuse ja rohe- ja sinikoridoride temaatikas, otsustustööriistade ettevalmistamine ja juurutamine.
4. Linnahaljastuse hooldamise hea tava, elurikkusesõbralike praktikate ja põhimõtete väljatöötamine ja juurutamine.
5. Elurikkuse kvaliteedi, ökosüsteemi teenuste ja inimeste käitumise seire.
6. Elurikkuse alase teabe levitamine linnaelanike seas ja koostöö eraaedade elurikkuse parandamiseks (toetused aiaomanikele).
7. Linnaserva looduskaitsealade seisundi parandamine.

Tulemused

- Elurikkus Tartu linnas on oluliselt suurenenud, mistõttu on elukeskkond tartlaste jaoks tervislikum.
- Paranenud on linna vastupanuvõime ekstreemsetele ilmastikusündmustele (kuumasaareefekti leevendus, valingvihma infiltreerumisvõime paranemine).
- Olemasolevad rohealad on omavahel ühendatud, nende ökoloogiline seisund on paranenud. Tekkinud on uued rohekoridorid.
- Välja on töötatud rohealade hooldamise parimad praktikad ja neid rakendatakse.
- Inimeste teadlikkus elurikkusest ja elurikkuse kasulikkusest on suurenenud.
- Linnaserva looduskaitsealade seisund on paranenud.

Eelarve

Kogumaksumus 3 701 400 eurot
Tartu linna omaosalus 1 480 560,12 eurot (40%)
Toetus Tartu linnale 2 220 840,18 eurot (60%)

Eelarve peamiste kululiikide lõikes

Tööjõukulud 631 455 eurot
Lähetuskulud 39 410 eurot
Seadmed 30 000 eurot
Muud majandamiskulud (sisseostetavad tooted ja teenused) 2 111 825 eurot
Toetused 33 000 eurot
Põhivara soetus (külastustaristu rajamine) 615 000
Kaudsed kulud 240 610 eurot

Tartu tegevustes osalevate koostööpartnerite eelarve:

Tartu linnas vajalike tegevuste täitmises osalevad kohalikud koostööpartnerid: Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, MTÜ Kino, Rohetiiger.

Partnerite eelarve tööpakettide lõikes eelnõule lisatud:

Kogumaksumus 1 600 997,33 eurot
Partnerite omaosalus 159 970 eurot

Toetus partneritele: 960 598 eurot (60%)

Tartu linna sihtotstarbeline toetus koostööpartnerite omaosaluse katteks kuni 480 430 eurot.

Seos eelarvestrateegiaga

Tegevused, millega tagatakse Tartu Linnavalitsuse osaluseks vajalik omafinantseering	Tegevuse eelarve projektis (omaosalus 100%)	Eelarvestrateegias kavandatud vastav väljaminek
Vana raudtee loodusrada	140 000 eurot	500 000 eurot
Supilinna tiigi taastamine (juhul kui Supilinna tiigi taastamise käigus on elurikkust toetavaid töid >100 000 euro ulatuses, on projekti eelarve piires võimalik tööd rahastada suuremas ulatuses)	100 000 eurot	200 000 eurot
Elurikkust soosiv linnahaljastuse hooldus	1 060 300 eurot	Summa sisaldub majandamiskulude eelarves (haljastus)
Elurikkusesõbralik linnavalgustus	56 000 eurot	240 000 eurot
Kaasatud ametnike osaline palgafond	124 260 eurot	Summa sisaldub töajookulude eelarves (LMO ja RLO teenistujad)

Eelarvestrateegia muutmise vajadus:

- Investeeringud külastustaristusse: eelkõige Jaamamõisa rohekoridori matkarada ja Kvissentali rohekoridori matkarada (475 000 eurot, 100% LIFE toetusena).
- Sihtfinantseerimise vormis antav toetus projekti kohalikele koostööpartneritele omaosaluse katmiseks (480 430 eurot, täiendav omafinantseering) kasvatab toetuste eelarvet. Tekkiva finantskoormuse leevendamiseks kavandatakse täiendav kaasrahastuse taotlus esitada SA KIK kaasrahastuse programmi (tähtaeg 30. september 2022), kaasrahastuse otsuse järel selgub täpne täiendava kulu vajadus.

Rahastaja

Euroopa Komisjoni LIFE programmi looduskaitseprojektide alamprogramm.

Partnerid

Projekti juhtpartner ja tema kontaktid: Tartu Linnavalitsus

Projekti koordinaator: Tõnis Arjus

Projektijuht ja tema kontaktandmed: Murel Truu, Tartu Linnavalitsus, Ruumiloome osakond, linnaruumi projektijuht tel: 5171291, e-mail: murel.truu@tartu.ee

Partnerid:

Projektis osalevad lisaks Tartu Linnavalitsusele ja selle kohalikele koostööpartneritele (Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, MTÜ Kino, Rohetiiger) veel Aarhuse Linnavalitsus (kogueelarvega ~3 M eurot), Riia Linnavalitsus ja Läti Looduse Fond (kogueelarvega ~2 M eurot).

Projekti seos linn arengudokumentidega

- Tartu linna üldplaneering 2040, pt 11. Rohevõrgustik ja pt 12. Elurikkus
- Tartu linna arengukava 2018-2025, pt 3.3 Inspireeriva elukeskkonnaga linn, tegevused, sh olulisemad:

10. Uute digivõimaluste rakendamine, mis tagaksid nii linlaste parema teenindamise kui linnaametnike rahulolu.

11. Kõrgkoolidega koostöö tihendamine ja konkreetsete kokkulepete sõlmimine ühishuvide elluviimiseks.

18. Haljasalade ja parkide väärtustamine ja arendamine. Parkide väljanägemise ja kasutuse muutmine senisest mitmekesisemaks, rajades nendesse erinevaid vabaaja ja puhkevõimalusi.

20. Emajõe kallaste ja supelrandade korrastamine ja laiendamine ning kallasradade rajamine linna piirides.

21. Kliima soojenemisest tulevate riskide maandamine (sademevete immutamine ja soojasaarte vältimine haljastusega).

23. Tartlaste keskkonna- ja energiateadlikkuse tõstmine ja loodushoidlikku käitumist soosivate tegevuste toetamine (koolitused, kampaaniad, keskkonnasõbralikud riigihanked jms).

- Tartu Energia 2030, Kliimakohanemise peatüki tegevused:

9.5 Linnahaljastuse arendamine nii temperatuuri- ja niiskusrežiimi pehmemdamiseks kui ka äravoolutingimuste parandamiseks (ökosüsteemi teenused) (2030)

Tähtajad

Projekti esitamine: 30.11.2021

Projekti elluviimine: 01.10.2022 - 30.09.2027 (60 kuud)